

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Marcelou Rouskovou ve věci

žalobce: **M. C.,**
bytem x
zastoupený JUDr. Anitou Pešulovou, advokátkou
sídlem Nuselská 499/132, 140 00 Praha 4

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 4. 2020, č. j. MPSV-2020/80189-911

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Anitě Pešulové, advokátce, se přiznává odměna ve výši 3 146 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Podanou žalobou se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 4. 2020, č. j. MPSV-2020/80189-911, jímž bylo podle ust. § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále také „správní řád“) zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky pro hlavní město Prahu (dále jen „správní orgán prvního stupně“) ze dne 23. 12. 2019, č. j. 21974/2019/AAI (dále také „prvoinstanční rozhodnutí“), kterým bylo rozhodnuto o nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného výdaje.

2. Žalobce v žalobě namítal, že nesouhlasí s napadeným rozhodnutím, protože správní orgány nesprávně aplikovaly ust. § 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPHN“). Žalobce měl za to, že pod ust. § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN lze podřadit i náklady vynaložené v souvislosti se stěhováním z privátního nájmu do bytu zajištěného Magistrátem hl. m. města Prahy. Zdůrazňoval, že v uvedeném ustanovení ZPHN totiž zákonodárce neuvádí taxativní výčet případů, kdy lze požadovat úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Pokud tedy správní orgán nepovažuje náklady spojené se stěhováním za mimořádný výdaj, pak měl své rozhodnutí odůvodnit, popřípadě poradit žalobci, jak svou nepříznivou situaci má řešit.
3. Namítal, že správní orgán prvního stupně neposoudil jeho celkovou majetkovou situaci, když ta mu musí být známa z jeho úřední činnosti. V napadeném rozhodnutí zcela chybí přehled příjmů, z nichž správní orgán vycházel. Nebylo mu tedy zřejmé, z jakých skutečností vycházel správní orgán při posuzování jeho majetkové situace tak, jak mu to ukládá ust. § 2 odst. 3 ZPHN. Za nelogický považoval závěr žalovaného, že tato dávka neslouží k pokrytí finančních závazků vůči třetím osobám.
4. Konstatoval, že správní orgány obou stupňů se zcela vyhnuly posouzení jeho celkové nepříznivé sociální situace. Správním orgánům bylo z úřední činnosti známo, že žalobce původně bydlel v nájemním bytě, přičemž nájemní smlouva byla ukončena ke dni 30. 6. 2019, a to z toho důvodu, že majitelka bytu žalobci neprodloužila nájemní smlouvu, neboť věděla, že mu byl přidělen byt od Magistrátu hl. m. Prahy. Do nového bydlení se žalobce měl stěhovat již v dubnu 2019, nakonec mu byl přidělen byt až v srpnu 2019. Tedy žalobce neměl jinou možnost, jak řešit svou životní situaci, než na tuto přechodnou dobu najít ubytovnu a zajistit místo pro své osobní věci. Žalobce tedy namítal, že se správní orgány nezabývaly jeho konkrétní situací, nesprávně vyhodnotily skutkový stav věci a zcela odhlédly od základního principu této dávky, a to, že slouží právě k tomu, aby osoby s hmotnou nouzí nepropadly na úplné dno, ocitly se zcela bez přístřeší, popřípadě, aby se nedostaly do dluhové pasti.
5. Žalobce zdůraznil, že do této situace se dostal z důvodu průtahů správních orgánů. Nové, dotované bydlení od Magistrátu hl. m. Prahy mu bylo přislíbeno již v dubnu 2019. Vzhledem k tomu, že avizoval majitelce bytu, že mu bylo přislíbeno dotované bydlení, z pochopitelných důvodů mu neprodloužila nájemní smlouvu a žalobce se tak ocitl bez přístřeší. Celou situaci proto řešil tím, že si zařídil ubytování v ubytovacím zařízení (na adrese x), kde však nemohl uskladnit své věci. Tím mu vznikly i náklady na úschovu osobních věcí. Žalobce si byl vědom toho, že podle současné právní úpravy obecně není umožněn soudní přezkum správního uvážení, tedy, že správní soud nesmí nahrazovat volnou úvahu správního orgánu. Nicméně v daném případě úvaha správního orgánu překročila meze stanovené zákonem a došlo k jejímu zneužití. Žalobce namítá především to, že správní orgány neposoudily jeho celkovou sociální a majetkovou situaci a řádně nezodůvodnily závěr o tom, že náklady spojené se stěhováním a úschovou věcí nelze požadovat za nezbytný výdaj ve smyslu ZPHN.
6. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě, zrekapituloval dosavadní průběh řízení a následně se podrobně vyjádřil k žalobním námitkám. Měl za to, že v případě žalobce nebyly splněny podmínky pro poskytnutí dávky, neboť mimořádná okamžitá pomoc neslouží k úhradě již uhrazených nákladů v situaci, kdy žalobce byl schopen si prostředky na úhradu stěhování zajistit vlastními silami. Nesouhlasil s tím, že by překročil meze správního uvážení tím, že

dávku nepřiznal. Konstatoval, že bylo dostatečně odůvodněno, proč náklad na stěhování nelze považovat za nezbytný jednorázový výdaj.

7. Soud o věci samé rozhodl bez jednání dle ust. § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“), jelikož žalovaný výslovně souhlasil s projednáním věci bez jednání a žalobce k výzvě soudu ve stanovené dvoutýdenní lhůtě nevyjádřil svůj nesouhlas s takovým projednáním věci.
8. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba nebyla podána důvodně.
9. Ve správním spise se pro daný případ nalézají tyto podstatné dokumenty: žádost žalobce o mimořádnou okamžitou pomoc ze dne 21. 10. 2019, rozhodnutí správního orgánu prvního stupně č. j. 21974/2019/AAI ze dne 23. 12. 2019, odvolání žalobce ze dne 15. 1. 2020, žalobou napadené rozhodnutí č. j. MPSV-2020/80189-911 ze dne 17. 4. 2020.
10. Soud ze správního spisu zjistil, že dne 21. 10. 2019 žalobce požádal o poskytnutí mimořádné okamžité pomoci ve výši 28 350 Kč na úhradu nákladů na stěhování do nového bytu. Konkrétně uvedl, že se jedná o výdaj spojený se zaplacením přestěhování nábytku a osobních věcí, uložení do skladu a nájemné za červenec 2019. Tyto náklady již žalobce uhradil z obstarané zápůjčky ve výši 35 000 Kč. Správní orgán prvního stupně ve svém rozhodnutí č. j. 21974/2019/AAI ze dne 23. 12. 2019 konstatoval, že dle jeho názoru nejsou v případě žalobce splněny podmínky ust. § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN, neboť mimořádná okamžitá pomoc neslouží k úhradě již uhrazeného nákladu spojeného se stěhováním. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dne 15. 1. 2020, které žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl a potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.
11. Soud posoudil předmětnou věc následovně:
12. Podle ust. § 36 odst. 1 písm. b) ZPHN *nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.*
13. Podle ust. § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu.*
14. Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi upravuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob, a to dávky měsíčně se opakující (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení) a dávky jednorázové označované souhrnně jako dávka mimořádné okamžité pomoci. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky výše uvedené, lze přiznat v případě mimořádných okolností ještě další, jednorázovou dávku mimořádné okamžité pomoci. Tato dávka má hradit výdaje „jednorázové a v podstatě nahodilé“ (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012-39, ze dne 23. 11. 2011, č. j. 3 Ads 113/2011-46, ze dne

18. 9. 2013, č. j. 6 Ads 39/2013-29, ze dne 20. 11. 2013, č. j. 3 Ads 7/2013-31, či ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 27/2014-28).

15. Mimořádná okamžitá pomoc ve smyslu ust. § 36 odst. 1 písm. b) s odkazem na § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN je jednorázovou dávkou pro osoby, které se nacházejí ve výjimečné situaci vyžadující bezprostřední pomoc. Musí se jednat o osobu, která nemá dostatečné finanční prostředky ani majetek, aby mohla nepříznivou situaci řešit vlastními silami. Zároveň je tato dávka koncipována jako subsidiární a její poskytnutí tak přichází v úvahu jen tehdy, pokud prostředky k úhradě nezbytných nákladů nelze získat jinak. Jde o dávku fakultativní, jejíž poskytnutí je závislé na správním uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, nárok na tuto dávku vzniká až samotným rozhodnutím o jejím přiznání. Nejedná se o dávku, která by byla určena k úhradě nákladů na bydlení, k tomu jsou primárně určeny jiné dávky, a to příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení. V rozsudku ze dne 22. 4. 2021, č. j. 9 Ads 250/2020 – 40, pak Nejvyšší správní soud konstatoval: „*Tato dávka je však fakultativní a její přiznání je ponecháno na správním uvážení příslušného správního orgánu. Nárok na ni vzniká až rozhodnutím o jejím přiznání. Účelem této dávky je hradit výdaje „jednorázové a v podstatě nahodilé“ (srov. např. rozsudky NSS ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012 - 39, ze dne 23. 11. 2011, č. j. 3 Ads 113/2011 - 46, č. 2582/2012 Sb. NSS, ze dne 18. 9. 2013, č. j. 6 Ads 39/2013 - 29, ze dne 20. 11. 2013, č. j. 3 Ads 7/2013 - 31, či ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 27/2014 - 28).*“
16. Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi upravuje poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám prostřednictvím dávek. Jak uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku č. 5 Ads 7/2017 – 39 ze dne 23. 8. 2018, tak „*pomoc poskytována na základě principu subsidiarity, tj. zásadně jen tehdy, pokud žadatelé a osoby s nimi společně posuzované nejsou schopni ani při vynaložení veškerého úsilí, jež lze po nich spravedlivě požadovat, zajistit si své potřeby sami.*“
17. Soud shledal, že žalobcem požadovaný výdaj za „stěhování“ pod ust. § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN podřadit nelze, neboť není spojen s náhle vzniklou jednorázovou situací vyžadující k jejímu překlenutí okamžitou finanční pomoc. U žalobce nejsou splněny podmínky nepředvídatelnosti, neboť žalobce věděl, že mu nájemní smlouva končí ke dni 30. 6. 2019 a dne 27. 6. 2019 mu bylo oznámeno, že nedojde k prodloužení nájemní smlouvy. Dále je zřejmé, že žalobce si nezbytné prostředky obstaral formou zápůjčky částky 35 000 Kč, a to již dne 21. 6. 2019, tedy v době, kdy ještě nebyl obeznámen se skutečností, že mu nebude prodloužena nájemní smlouva. Ze zapůjčených finančních prostředků žalobce již uhradil náklady spojené se stěhováním, a po správním orgánu tak fakticky požadoval prostředky na uhrazení svých závazků plynoucích ze zápůjčky ze dne 21. 6. 2019. Žalobce tedy očekával zvýšené náklady spojené se stěhováním a svépomocí si zajistil finanční prostředky nezbytné k realizaci tohoto stěhování. Z dikce ust. § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN je zřejmé, že dávka je určena k úhradě nezbytného jednorázového výdaje v čase, kdy výdaj nastane a ohrožuje žalobce, nikoliv k následnému vypořádání závazku žalobce, který v posuzovaném případě vznikl zápůjčkou částky 35 000 Kč. Také skutečnost, že žalobce požádal o přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci až dne 21. 10. 2019, tedy cca po čtyřech měsících od doby, kdy mu náklady na stěhování vznikly, svědčí o tom, že v jeho případě nebylo nezbytné překlenout okamžitě a náhle vzniklou nepříznivou finanční situaci, ale že finanční prostředky požaduje na již uhrazené náklady, či k uhrazení dlužné částky zapůjčitelů.
18. Jednorázová dávka může být na základě správního uvážení přiznána bez ohledu na to, zda osoba žadatele splňuje nárok i na opakující se dávky pomoci v hmotné nouzi, či nikoliv. Jde o bezprostřední pomoc v nenadálých, mimořádných situacích, kdy osoba

žadatele s přihlédnutím k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům, nemá dostatečné prostředky na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, v případě nezbytné potřeby se může jednat i o pomoc s úhradou noclehu.

19. Dávka mimořádné okamžité pomoci není založena na principu zajištění optimálního komfortu žadatele, ale slouží výhradně k nezbytně nutné finanční pomoci pro překonání tíživé sociální situace. Výše dávky bude naopak zpravidla odpovídat nejlevnější dostupné variantě, a to i tehdy, pokud žadateli může lépe vyhovovat jiné, ekonomicky náročnější řešení. V případě okamžité ztráty bydlení tak lze v tomto kontextu hovořit o přenocování v noclehárně na nezbytně nutnou dobu, jakožto sice krizovém, avšak účelném řešení. Cílem dávky je zabránit tomu, aby se osoba stížená nenadálou krizovou situací ocitla bez přístřeší. Situaci, kdy žalobce byl s ukončením nájmu dlouhodobě obeznámen a musel očekávat výdaje spojené se stěhováním, které byl navíc schopen uhradit svépomocí, nemá mimořádná okamžitá pomoc podle § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN, jako zcela nouzová dávka, pokrývat.
20. I tyto okolnosti dokládají, že v posuzované věci nešlo v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu o nezbytný, jednorázový a v podstatě nahodilý výdaj, jakožto řešení náhlé negativní životní situace, se kterou se žalobce s ohledem na své majetkové a sociální poměry nebyl schopen jinak vypořádat.
21. Z judikatury Nejvyššího správního soudu je rovněž zřejmé, že správní orgán nejprve posoudí charakter požadované mimořádné okamžité pomoci, tedy to, zda se vůbec jedná o úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Až poté případně přistoupí k posouzení příjmů, majetkové a sociální situace žadatele (blíže vizte rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2011, č. j. 3 Ads 126/2010 - 70).
22. K námitkám týkajícím se posouzení majetkové a sociální situace žalobce soud uvádí, že tyto námitky se mívají s rozhodovacími důvody žalovaného. Jak bylo již shora uvedeno, výdaj podle § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN je nutno nejprve posoudit stran jeho charakteru a až v případě, že správní orgán dospěje k závěru, že jde o výdaj sloužící k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, přistoupí k posouzení sociálních a majetkových příjmů žadatele. Vzhledem k tomu, že výdaj vůbec nebyl shledán jako způsobilý, nebylo ani namístě v této souvislosti posuzovat majetkové a sociální poměry žalobce.
23. Žalovaný uvedl správně, že náklady na stěhování a uložení věcí nejsou v projednávaném případě nezbytným výdajem ve smyslu ust. § 2 odst. 5 ZPHN, postupovat cestou hrazení jednorázové částky žalobci v rámci mimořádné okamžité pomoci tudíž nelze. Žalovaný tak z hlediska ust. § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN meze správního uvážení nepřekročil, své rozhodnutí též dostatečně odůvodnil.
24. Ve zbytku odkazuje zdejší soud na výstižné a podrobné odůvodnění jak žalovaného, tak i správního orgánu prvního stupně, s nimiž se plně ztotožňuje.
25. Soud shledal, že rozhodnutí správních orgánů nevykazují znaky nepřezkoumatelnosti, jsou srozumitelná i dostatečně odůvodněná, jsou zřejmé skutkové a právní důvody, o které se opírají, úvahy správních orgánů jsou logické a koherentní. Skutkový stav byl spolehlivě zjištěn, žalobce se mohl ke všemu podstatnému vyjádřit a doplnit podklady, bylo pečlivě přihlíženo ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, a napadené rozhodnutí nepostrádá řádné odůvodnění.
26. Ze všech výše uvedených důvodů soud žalobu podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

27. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalovanému nenáleží podle zákona.
28. Soud přiznal právní zástupkyni žalobce, která byla v této věci žalobci ustanovena soudem, odměnu za dva úkony právní služby podle ust. § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. b) a d) a ust. § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) po 1 000 Kč, tedy celkem 2 000 Kč. Dále jí byla přiznána náhrada hotových výdajů za dva úkony právní služby podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu po 300 Kč, paušální náhrada tedy celkem 600 Kč. Právní zástupkyně žalobce je plátcem DPH, soud tak dle § 57 odst. 2 s. ř. s. právní zástupkyni žalobce dále přiznal i částku odpovídající příslušné sazbě daně ve výši 546 Kč. Náhrada nákladů řízení tedy celkem činí částku ve výši 3 146 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 29. září 2022

JUDr. Marcela Rousková
samosoudkyně